

Odczucia osób
niepełnosprawnych
wobec reprezentacji
niepełnosprawności
w mediach

Marlena Bartoszek

Zofia Wieczorek

Marcin Witkowski

Miłosz Zyga

Dlaczego odpowiednia reprezentacja niepełnosprawności w mediach jest ważna?

- Wszechobecność mediów wywiera istotny wpływ na jednostki i określone społeczności, organizując i ułatwiając życie nie tylko osobom w pełni sprawnym i zdrowym, ale również osobom niepełnosprawnym.
- Dostęp do mediów i umiejętne z nich korzystanie w sytuacji osób niepełnosprawnych prowadzi do ewidentnych zmian w sferze rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego (Minczakowicz, 2011).
- Media pełnią coraz większą rolę w rozwijaniu postaw i osobowości, w szczególności osób niepełnosprawnych: stanowią bowiem dla nich swoiste przedłużenie zmysłów (Fischer, 2016).

Różne twarze reprezentacji niepełnosprawności

- Sposób, w jaki w mediach przedstawia się osoby niepełnosprawne, często bywa przejaskrawiony i oderwany od rzeczywistości:
  - Przedstawianie osób niepełnosprawnych jako niezdolnych do radzenia sobie samemu w życiu, mających wzbudzać litość.
  - "Niepełnosprawnych superbohaterów", którzy w wyidealizowany sposób pokonują wszelkie ograniczenia i problemy.
- Wartościowa reprezentacja niepełnosprawności polega na tym iż, pomimo specyficznych dla nich problemów, osoby te odczuwają także troski, radości i uczucia takie, jak każda inna osoba.

(Struck-Peregończyk, 2013)

Jaki jest najważniejszy aspekt dobrej reprezentacji?

- Przenosi akcenty z deficytów i dysfunkcji (na które nie ma się wpływu) na możliwości, potencje i walory osobiste osób nimi dotkniętych.
- Uświadamia, że pokazywani w nich ludzie mają podobne potrzeby, pragnienia i marzenia jak my, a jedynie inne możliwości ich realizacji. (Sahaj, 2017)

Cel projektu

Cel główny:

- Określenie i uświadamianie, jaką rolę pełni reprezentacja niepełnosprawności w mediach.

Cele szczegółowe:

- Przeprowadzenie wywiadów z osobami niepełnosprawnymi;
- Analiza dostępnych treści przedstawiających osoby niepełnosprawne i udostępnienie ich na specjalnie założonych przez nas kontach na Facebook'u oraz Instagramie poprzez wrzucanie postów informacyjnych na temat reprezentacji niepełnosprawności w mediach;
- Recenzowanie filmów pod kątem poprawnych reprezentacji osób niepełnosprawnych.

Efekty zamierzone a osiągnięte

- Przeprowadzenie ankiety dotyczące reprezentacji medialnej osób z niepełnosprawnością,
- Analiza dostępnych treści przedstawiających osoby niepełnosprawne,
- Założenie kont na portalach społecznościowych oraz umieszczenie postów z recenzjami filmów, które przedstawiają obraz osób z niepełnosprawnością,
- Nawiązanie kontaktu z osobami z niepełnosprawnością,
- Poznanie ich perspektywy na reprezentację medialną osób z niepełnosprawnością.

Nowa wiedza/ umiejętności/ kompetencje

- Przełamanie stereotypów,
- Pogłębienie świadomości w kwestii reprezentacji medialnej osób z niepełnosprawnością oraz jej oddziaływania na te osoby,
- Zmiana spojrzenia na reprezentację medialną osób z niepełnosprawnością,
- Mniej entuzjastyczny stosunek do pozytywnej reprezentacji osób z niepełnosprawnością, ukazującej ich heroizm.

PEŁNOSPRAWNI

PEŁNOsprawni

PEŁNOsprawni

Strona główna

Posty

Zdjęcia

Informacje

Społeczność

Utwórz stronę

Lubię to!

Udostępnij

Zaproponuj zmiany

Wyślij wiadomość

Posty

PEŁNOsprawni

26 maja o 00:38 · 🌐

Społeczność

Zobacz

👍 13 osób lubi to

📡 13 użytkowników obserwuje to

Instagram

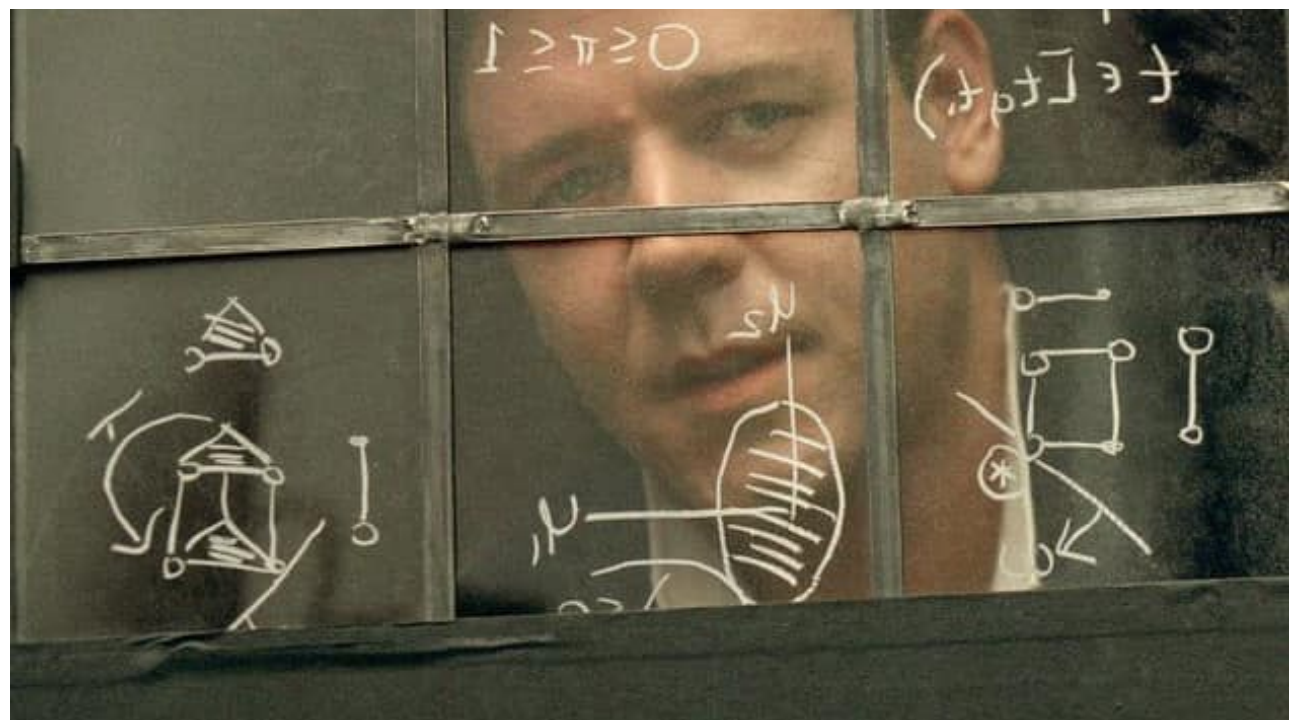

pelno.sprawni [Obserwuj](#) ...

Posty: 4   3 obserwujących   Obserwowani: 0

Projekt studencki mający na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat reprezentacji medialnej osób niepełnosprawnych.

"Gra o tron"
"Nietykalni"
"Piękny umysł"

Ankiet

a

- 7 odpowiedzi;
- 5 kobiet, 2 mężczyzn;
- Osoby badane były w przedziale wieku 20 – 49 (26, 27, 28, 34, 40, 42, 49).
- Członkowie grup
"SPRAWNI-NIEPEŁNOSPRAWNI" i
"Niepełnosprawni są wśród nas"

Jakie znasz programy, filmy lub seriale w których są obecne postacie z niepełnosprawnością?
(możesz pisać tytuły po przecinku)

7 odpowiedzi

Klan

Nietykalni, filmy na podstawie niektórych powieści Agathy Christie

To tylko kilka dni

down of road

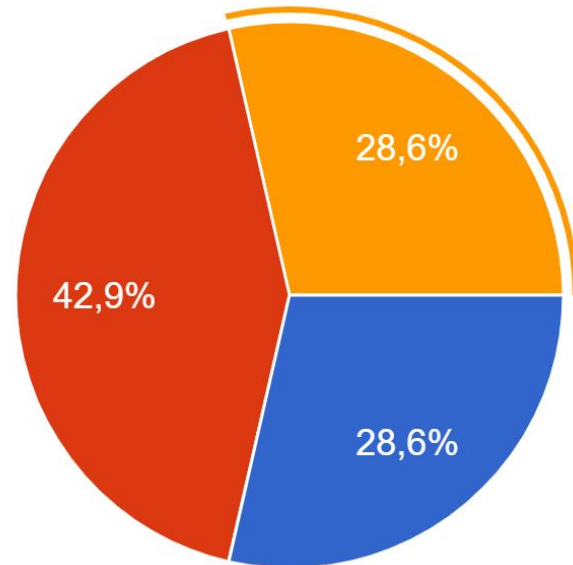
Film: Dróżnik Serial: Specjal, Gra o Tron,

Nietykalni, Atypowy

"Nietykalni" , "Opiekun" "Chce się żyć". Mój biegun".

Czy uważasz, że przedstawiany w mediach obraz osób z niepełnosprawnością trafnie odzwierciedla zachowanie/sposób życia osób z niepełnosprawnością?

7 odpowiedzi

- Tak
- Nie
- Nie mam zdania

Tak – 2 osoby

Nie – 3 osoby

Nie mam zdania – 2 osoby

Co Twoim zdaniem jest największym problemem tych programów w przedstawianiu osób z niepełnosprawnością?

6 odpowiedzi

Nie mam zdania.

Pokazują zazwyczaj stereotypowe niepełnosprawności, nie ma pokazanych tak zwanych niewidocznych chorób powodujących niepełnosprawność

pokazują tylko co może najgorzej się stać

Niedokładne przygotowanie, bądź przeprowadzenie researchu, przed projektem, częste odrealnienie twórców od właściwych warunków i sytuacji społecznych osób niepełnosprawnych.

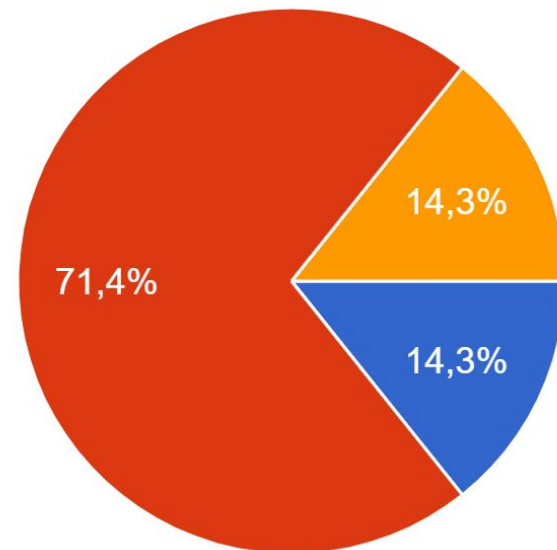
W większości przypadków osoby z niepełnosprawnością są przedstawiane w konwencji - heroizm lub tragedia. Brakuje mi przedstawiania tych osób jako zwykłe postacie, rozmówcy w panel showach, specjaliści, dziennikarze, prezenterzy etc. Czyli po prostu przedstawianie osoby z niepełnosprawnością nie tylko przez pryzmat tej niepełnosprawności, bez skupiania się tylko na niepełnosprawności, ale przedstawianie tych osób jak innych. To moim zdaniem normalizowałoby nasze środowisko i pomogło w socjalizacji społecznej. Przedstawianie nie jak za szybą w zoo, tylko jako czynny element społeczeństwa.

Przejaskrawienie i przerysowanie.

Czy uważasz, że w telewizji/filmach/serialach problem niepełnosprawności jest pokazywany wystarczająco?

7 odpowiedzi

- Tak
- Nie
- Nie mam zdania

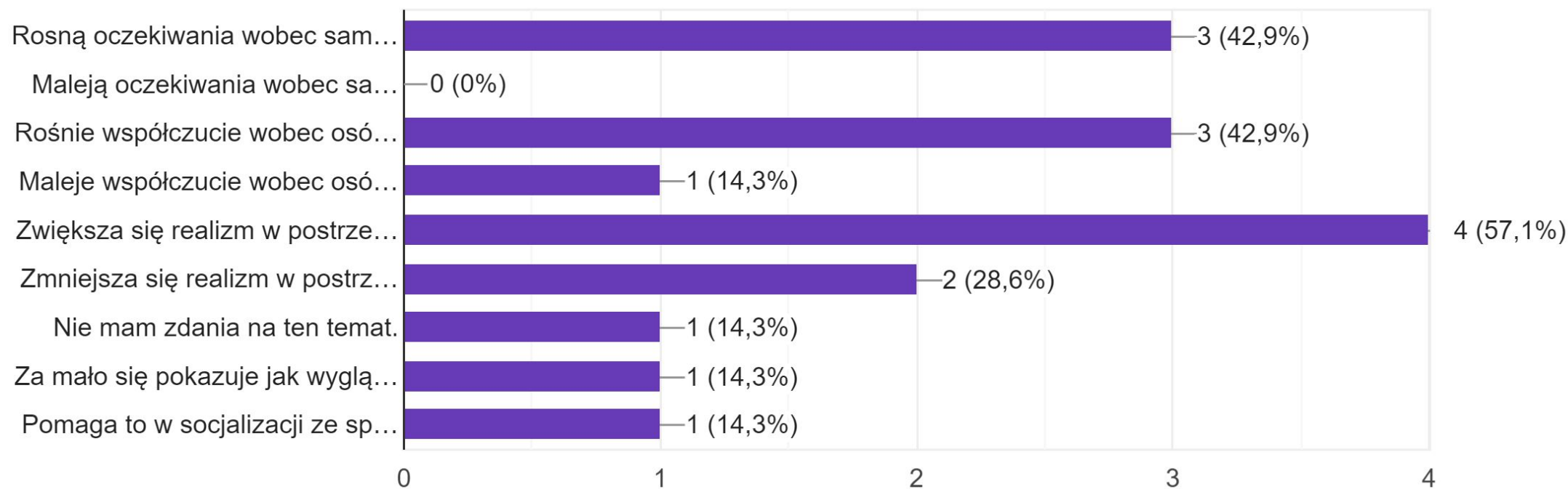
Tak – 1 osoba

Nie – 5 osób

Nie mam zdania – 1 osoba

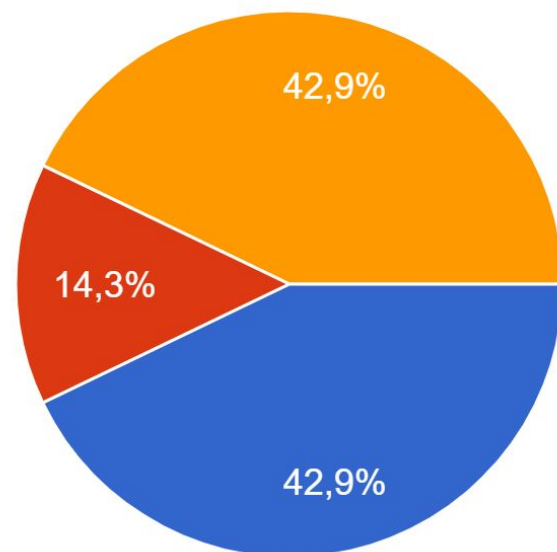
Jak zmieniają się oczekiwania wobec osób z niepełnosprawnością, ze względu na ich obecność w telewizji/serialach/filmach? (możesz zaznaczyć kilka odpowiedzi)

7 odpowiedzi

Czy osoby z niepełnosprawnością powinny być grane przez osoby bez niepełnosprawności?

7 odpowiedzi

- Tak
- Nie
- Jest to bez znaczenia

Tak – 3 osoby

Nie – 1 osoba

Jest to bez znaczenia – 3 osoby

Co zmieniłbyś/zmieniłabyś w przedstawianiu osób z niepełnosprawnością w mediach?

7 odpowiedzi

Nic

Trzeba częściej pokazywać osoby z niepełnosprawnościami jako zwykłych ludzi - ani bohaterów, ani bezradnych czy/i użalających się nad sobą.

Trzeba szerzyć więcej wiedzy na temat chorób rzadkich

zapoznanie sie choroba co przedstawiaja

Postawił na uwiarygodnione źródła i więcej realizmu

Chciałabym żeby osoby z niepełnosprawnością miały takie same szanse w otrzymaniu pracy np jako prezenter wiadomości, pogody czy dziennikarz etc. Chciałabym, żeby w naszym kraju osoby z niepełnosprawnością były brane do rozmów jako specjaliści w danych dziedzinach, które nie krążą wokół ich niepełnosprawności. Chciałabym widzieć nas w przestrzeni medialnej tak jak osoby sprawne, niezależnie od naszej niepełnosprawności.

Bardzo nierealistyczne przedstawienie problemów osób z niepełnosprawnością.

Wyniki - podsumowanie odpowiedzi

Osoby z niepełnosprawnościami, zdają sobie sprawę z obecności niepełnosprawności w mediach/serialach/produkcjach

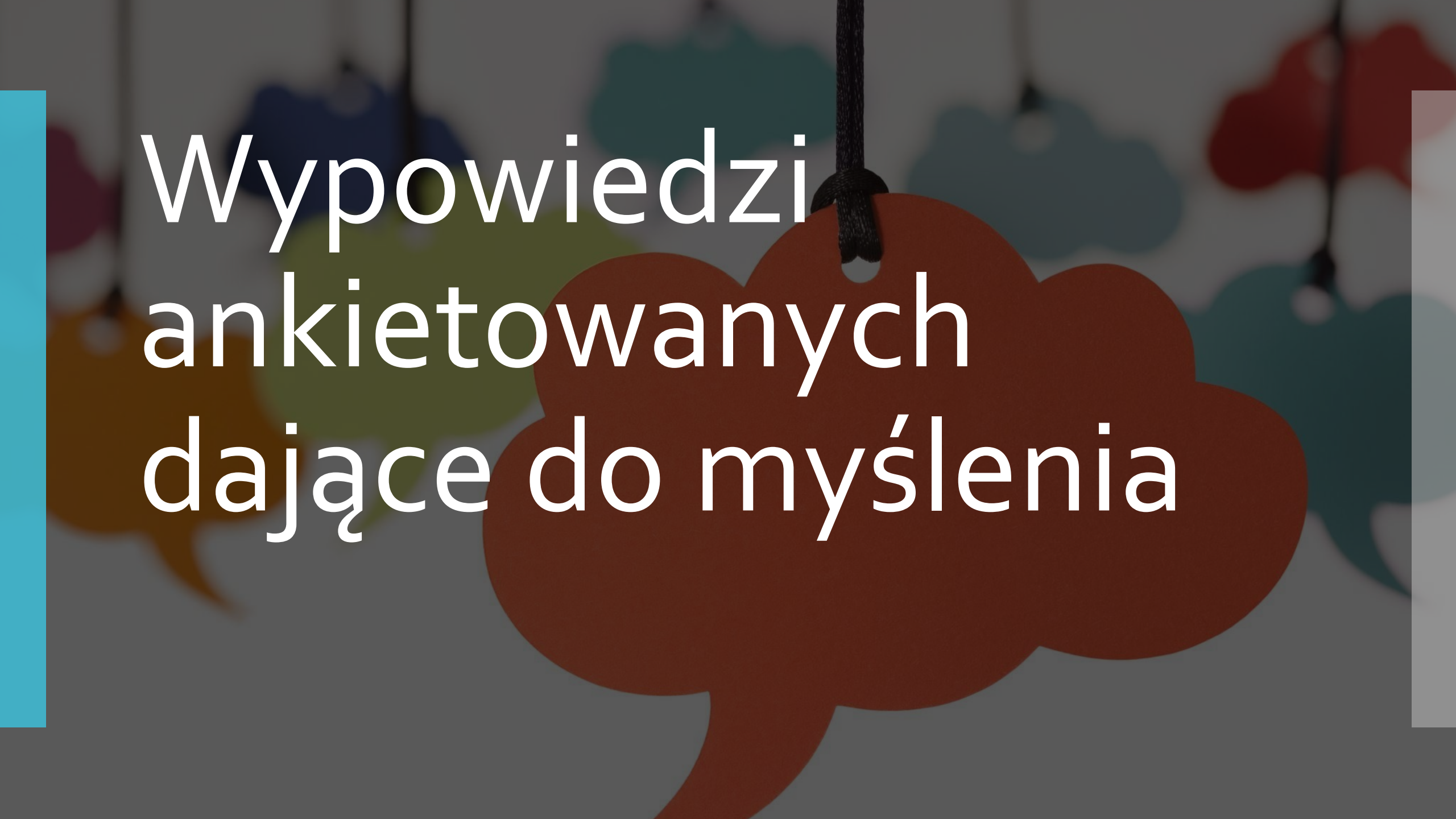
Uważają, że produkcje są często stereotypowe, odrealnione - skupiają się na widocznych niepełnosprawnościach.

Uważają, że są niewystarczająco reprezentowane, a więcej produkcji powinno zawierać postacie z niepełnosprawnościami.

Wyniki - podsumowanie odpowiedzi

- Brak przesłanek, aby mówić o "inspiration porn"
- Obecność w mediach uznają za coś pozytywnego: wskazują na aspekt informowania i normalizacji niepełnosprawności, lecz i na wzrost oczekiwań który się z tym wiąże

Wypowiedzi
ankietowanych
dające do myślenia

"A ja bym woląta, żeby od czasu do czasu pokazać, że niepełnosprawnością można się po prostu nie przejmować. Ja na przykład może czasami wolątabym chodzić, niż poruszać się na wózku, ale - tylko czasami. Akceptuję moją niepełnosprawność; może trochę za mało robię w kierunku zmieniania sytuacji, ale to między innymi dlatego, że dla mnie chodzenie nie jest po prostu priorytetem; mam inne marzenia, niezwiązane z niepełnosprawnością."

"Co Twoim zdaniem
jest największym
problemem tych
programów w
przedstawianiu osób
z niepełnosprawnością
?"

"W większości przypadków osoby z niepełnosprawnością są przedstawiane w konwencji - heroizm lub tragedia. Brakuje mi przedstawiania tych osób jako zwykłe postacie, rozmówcy w panel showach, specjaliści, dziennikarze, prezenterzy etc. Czyli po prostu przedstawianie osoby z niepełnosprawnością nie tylko przez pryzmat tej niepełnosprawności, bez skupiania się tylko na niepełnosprawności, ale przedstawianie tych osób jak innych.

To moim zdaniem normalizowałoby nasze środowisko i pomogło w socjalizacji społecznej. Przedstawianie nie jak za szybą w zoo, tylko jako czynny element społeczeństwa."

"Chciałabym żeby osoby z niepełnosprawnością miały takie same szanse w otrzymaniu pracy np jako prezenter wiadomości, pogody czy dziennikarz etc. Chciałabym, żeby w naszym kraju osoby z niepełnosprawnością były brane do rozmów jako specjaliści w danych dziedzinach, które nie krążą wokół ich niepełnosprawności. Chciałabym widzieć nas w przestrzeni medialnej tak jak osoby sprawne, niezależnie od naszej niepełnosprawności."

"Co
zmieniłbyś/zmieniłabyś
w przedstawianiu
osób z
niepełnosprawnością
w mediach?"

"Czy spotkałeś się z przedstawieniem osoby z niepełnosprawnością, które było szczególnie oburzające, przykre, bądź krzywdzące? Jeśli tak to gdzie?"

"Moim zdaniem programy typu „to tylko kilka dni” są krzywdzące, bo przedstawiają jak jak zwierzęta w zoo. Widz nam współczuje, cieszy się że „ma lepiej” i zaraz przetącza kanał na coś innego. Oczywiście może to pomóc w edukowaniu społeczeństwa na temat problemów z którymi się zmagamy, ale chciałabym żebyśmy byli traktowani jako czynni obywatele, a nie jak „przedstawienie”."

Metarefleksje

- Pomimo uzyskania interesującego wglądu w tę tematykę, nie udało nam się bardzo wypromować, a strona nie zyskała dużego zainteresowania. Gdyby nie warunki sanitarne, użylibyśmy innych form promocji; przeprowadzili badania i dyskusje na miejscu, np. w domu pomocy społecznej.
- Ciężko jest wypowiadać się o wszystkich filmach / serialach dotyczących niepełnosprawnych ponieważ jest ich dużo.
- Zamiast postów i recenzji z naszej strony - być może założenie grupy lub koła dyskusyjnego, tak aby dać bezpośredni głos osobom niepełnosprawnym.

The image features a white background with two large teal-colored geometric shapes. On the left, a teal triangle points towards the center. On the right, a teal trapezoid is positioned, also pointing towards the center. The text 'Dziękujemy za uwagę!' is centered between these two shapes.

Dziękujemy za
uwagę!

Bibliografia

- Minczakiewicz, E. (2011). *Media w kształtowaniu świadomości i postaw społecznych wobec niepełnosprawnych*.
- Fiszer, A. (2016). Nowe media jako narzędzie usprawniające życie osób niepełnosprawnych. *Studia krytyczne*, 2, 161-174.
- Struck-Peregończyk, M. (2013). Wizerunek osób niepełnosprawnych w środkach masowego przekazu – zarys zjawiska. *Komunikacja społeczna*, 4(8), 22-31.
- Sahaj, T. (2017). Repozycjonowanie osób niepełnosprawnych w przekazach medialnych na przykładach wybranych kampanii społecznych. *Folia Sociologica*, 60, 183-199.